

Nr 72.

Ankom till riksdagens kansli den 4 juni 1918 kl. 8 e. m

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 4 juni 1886 angående ersättning av allmänna medel till vittnen i brottmål, dels ock i anledning därav väckt motion.

Närvarande: herrar Pettersson i Södertälje, Persson i Norrköping *, Stårner, Rogberg, greve Spens, Alexanderson *, Alfred Petré n *, Permansson *, Tengvall *, Frändén *, Lindqvist i Kosta, Ernst Lindley *, Holmdahl, Strid, Johanson i Gäre och Hammar skjöld *.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 10 maj 1918 dagtecknad proposition, nr 428, vilken hänvisats till lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll föreslagit riksdagen att antaga här nedan intagna förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 4 juni 1886 angående ersättning av allmänna medel till vittnen i brottmål.

Beträffande det närmare innehållet av ifrågavarande lagförslag och de skäl, som ligga till grund för detsamma, får utskottet hänvisa till propositionen.

I samband med denna proposition har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Lindqvist* i Kosta i anledning därav väckt motion, nr 480, däri motionären — under framhållande att den i propositionen föreslagna förhöjningen av ersättning av allmänna medel till vittnen i brottmål från högst tre till högst fem kronor icke vore tillräcklig för att ersätta med inställelsen förenad förlust och kostnad — hemställt, att ersättningen måtte höjas till högst tio kronor ävensom att resekostnadsersättning måtte tillerkännas vitne, som bor på mindre avstånd än fem kilometer från det ställe, där domstolen sammanträd r.

Utskottet.

Det av Kungl. Maj:t framlagda lagförslaget, åsyftande höjning av ersättningen av allmänna medel till vittnen i brottmål, har föranletts av riksdagens skrivelse den 19 maj 1915, däri bemästades, såvitt nu är i fråga, att Kungl. Maj:t måtte taga under överbägning, huruvida icke lagen den 4 juni 1886 angående ersättning till vittnen i brottmål borde ändras i syfte att till vittne må *dels*, efter domstolens prövning för särskilda fall, kunna utgå dagtraktamente med högre belopp än tre kronor, *dels ock* utgivnas resersättning jämväl då avståndet mellan vittnets vistelseort och den plats, där domstolen sammanträder, understiger fem kilometer.

Vid anmälan i statsrådet av förevarande lagförslag har föredragande departementschefen framhållit, att då de nuvarande levnadskostnaderna kunde betinga högre dagtraktamente än tre kronor, även om inga särskilda skäl därtill kunde i det föreliggande fallet påvisas, borde icke, såsom i riksdagens skrivelse blivit ifrågasatt, några särskilda villkor uppställas för rätten att åtnjuta högre dagtraktamente än det nuvarande maximibeloppet. Till den av departementschefen sålunda uttalade uppfattningen anser sig utskottet så mycket hellre böra ansluta sig, som penningvärdet icke blott sedan år 1900, då maximibeloppet för dagtraktamentet bestämdes till tre kronor, utan jämväl efter avlåtandet av riksdagens förenämnda skrivelse, avsevärt sjunkit. Utskottet är jämväl ense med departementschefen därutinnan, att det nya maximibeloppet bestämmas till fem kronor, därvid utskottet emellertid ansett sig böra i likhet med departementschefen understryka vikten av att tillbörlig uppmärksamhet ägnas däråt, att domstol har att fastställa lägre belopp i de fall, att utdömande av maximibeloppet under föreliggande omständigheter icke påkallas.

Även med den nu föreslagna höjningen har det emellertid syntts utskottet kunna ifrågasättas, huruvida det som maximum sålunda fastslagna beloppet för varje fall och under alla omständigheter är tillräckligt för täckande av de med vittnespliktens fullgörande förbundna kostnader, varför ersättning bör utgå. Särskilt i fall, då till vittne inkallas mindre bemedlade personer, boende så långt från den plats, där domstolen sammanträder, att de för att iakttaga inställelse nödgas ådraga sig särskilda utgifter för kost och nattläger utom hemmet, torde ofta en ersättning av fem kronor anses alltför låg. I överensstämmelse med vad riksdagen i nyssberörda skrivelse ifrågasatt, har utskottet därför trots sig böra föreslå, att ersättningen för särskilda fall, där domstolen med hänsyn till föreliggande omständigheter så prövar skäligt, må kunna höjas; dock att höjningen må bestämmas till högst åtta kronor. Att, på sätt herr Lindqvist i sin motion

ifrågasatt, gå längre, har utskottet icke ansett tillrådligt. I enlighet med vad sålunda anförts, har första stycket i lagförslaget omformulerats.

Vad åter angår frågan om utsträckning av rätten till reseersättning, har utskottet med den av utskottet sålunda intagna ståndpunkten till frågan om höjt dagtraktamente icke ansett tillräckliga skäl föreligga att för närvarande vidtaga en lagändring i sådant avseende.

Slutligen vill utskottet ifrågasätta lämpligheten av att, såsom i lagförslagets övergångsbestämmelse föreslagits, lagen skulle träda i kraft redan dagen efter den, då densamma enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Det synes vara lämpligare, att genom uteslutande av övergångsbestämmelsen lagen träder i kraft fyra veckor efter sagda dag.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

A. att riksdagen, med förklarande, att Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande

L a g

om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 4 juni 1886 angående ersättning av allmänna medel till vittnen i brottmål.

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

Härigenom förordnas, att 1 § i lagen den 4 juni 1886 angående ersättning av allmänna medel till vittnen i brottmål skall erhålla följande ändrade lydelse:

Var som i brottmål, där allmän åklagare å tjänstens vägnar för talan, av åklagaren åberopas såsom vittne och inställer sig vid domstol, äger att, så framt vittnet äskar ersättning och domaren prövar sådant skäligen, för sin inställelse njuta ersättning av allmänna medel med högst fem kronor till vittnets uppehälle för varje dag, som för resan och vistandet vid domstolen erfordras, och dessutom, därest vittnets

Var som i brottmål, där allmän åklagare å tjänstens vägnar för talan, av åklagaren åberopas såsom vittne och inställer sig vid domstol, äger att, så framt vittnet äskar ersättning för inställelsen och domaren finner sådan böra utgå, av allmänna medel njuta ersättning till vittnets uppehälle, vilken ersättning må för varje dag, som för resan och vistandet vid domstolen erfordras, beräknas till högst fem kronor eller,

Kungl. Maj:ts förslag.

hemvist är beläget på minst fem kilometers avstånd från det ställe, där domstolen sammanträder, skjutspenningar för en häst fram och åter eller, där järnvägs- eller ångbåtslägenhet kan för resan eller någon del därav begagnas, avgift för billigaste plats å bantåg eller ångbåt.

Utskottets förslag.

där domstolen i särskilt fall med hänsyn till föreliggande omständigheter så prövar skäligt, till högst åtta kronor. Vittnet må dessutom, därest dess hemvist är beläget på minst fem kilometers avstånd från det ställe, där domstolen sammanträder, av allmänna medel erhålla ersättning med skjutspenningar för en häst fram och åter eller, där järnvägs- eller ångbåtslägenhet kan för resan eller någon del därav begagnas, avgift för billigaste plats å bantåg eller ångbåt.

Enahanda rätt till ersättning tillkommer den, som i mål av nämnda beskaffenhet blivit enligt domstols förordnande inkallad såsom vittne, eller av åklagaren åberopats eller enligt domstols förordnande inkallats för att upplysningsvis höras.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

samt

B. att herr Lindqvists i Kosta förevarande motion, i den mån den icke kan anses besvarad genom vad ovan under A hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 4 juni 1918.

På lagutskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.

Reservation:

av herr Rogberg, som ansett, att Kungl. Maj:ts proposition bort bifallas utom i vad angår bestämmelsen om lagens ikraftträdande.